

Uzasadnienie zawierające informacje o udziale społeczeństwa w postępowaniu dotyczącym opracowania projektu „Programu ochrony powietrza dla strefy aglomeracja bydgoska ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 – aktualizacja”

1. Wstęp

Raport stanowi udokumentowanie procesu opracowania oraz opiniowania i konsultacji społecznych przeprowadzonych w ramach procesu uchwalania Programu ochrony powietrza dla strefy aglomeracja bydgoska ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 – aktualizacja. Celem niniejszego raportu jest podsumowanie przebiegu całego procesu konsultacji i opiniowania w ramach opracowywania Programu oraz zgłoszonych w jego trakcie uwag, sugestii i opinii. Podstawą sporządzenia niniejszego raportu jest art. 42 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U z 2017 r. poz. 1405 ze zm.).

Konsultacje społeczne mają na celu zaangażowanie społeczeństwa w proces tworzenia strategicznych dokumentów dla województwa, przez co każdy zainteresowany może mieć swój udział w całym procesie opracowywania dokumentu i wspólnie z organami samorządowymi tworzyć strategiczne dla województwa dokumenty programowe.

Ustawa Prawo ochrony środowiska¹ w art. 91 ust. 9 wskazuje konieczność zapewnienia udziału społeczeństwa w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie Programu ochrony powietrza.

2. Organizacja procesu opracowania i uchwalenia Programu ochrony powietrza

2.1. Informowanie społeczeństwa, konsultacje społeczne

W myśl art. 91 ust. 9 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U z 2017 r. poz. 519 ze zm.) oraz w związku z art. 30 i 39 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, zarząd województwa zapewnił możliwość udziału społeczeństwa w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie programu ochrony powietrza. Biorąc pod uwagę powyższe, Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego podał w dniu 15 listopada 2016 roku do publicznej wiadomości informację o przystąpieniu do opracowania projektu dokumentu pn. „Program ochrony powietrza dla strefy aglomeracja bydgoska ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 – aktualizacja”, a następnie w dniu 15 grudnia 2016 roku podał do publicznej wiadomości informację o opracowaniu ww. projektu oraz o konsultacjach społecznych, podając 21 dniowy termin na wnoszenie ewentualnych uwag i wniosków. Powyższe informacje zamieszczono: na stronie BIP Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu, na tablicy ogłoszeń Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu (Departament Środowiska) oraz w prasie o zasięgu regionalnym województwa kujawsko-pomorskiego.

---

¹ Dz. U. z 2017 r. poz. 519 ze zm.

W ramach konsultacji społecznych zorganizowano w dniu 20 grudnia 2016 roku spotkanie informacyjne na temat przedmiotowego projektu dokumentu. W ramach konsultacji wpłynęły uwagi od jednego podmiotu, jednak po wyznaczonym terminie.

2.2. Opiniowanie

Zgodnie z art. 91 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska Uchwałą Nr 48/1872/16 z dnia 7 grudnia 2016 roku Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego przyjął projekt uchwały Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego w sprawie określenia programu ochrony powietrza dla strefy aglomeracja bydgoska ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 – aktualizacja oraz przy piśmie z dnia 8 grudnia 2016 roku, znak: ŚG-I-W.721.43.2016 przedstawił go do zaopiniowania Prezydentowi Miasta Bydgoszczy.

W piśmie z dnia 11 stycznia 2017 roku, znak: WZR-IV.604.115.2016 Zastępca Prezydenta Miasta Bydgoszczy przedstawił swoje uwagi i wnioski do projektu uchwały Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego w sprawie określenia programu ochrony powietrza dla strefy aglomeracja bydgoska ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 – aktualizacja.

Poniżej w tabeli zestawiono uwagi wraz z odniesieniem się do nich, które wpłynęły do projektu ww. dokumentu w ramach konsultacji społecznych i opiniowania.

Uwagi do projektu dokumentu pn. „Program ochrony powietrza dla strefy aglomeracja bydgoska ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 – aktualizacja”, które wpłynęły ramach konsultacji społecznych

Uwaga	Odniesienie do uwag
Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy (pismo z dnia 10 stycznia 2017 roku, znak: WIOŚ-WMS.1331.3.1.2017.JG)	
Rozdział 2.3.2 Wyniki pomiarów jakości powietrza w strefie w roku bazowym 2015, zawiera wnioski i opisy na podstawie nieprawidłowych danych Pomiarowych, zawartych w Tabeli 4.	Uwagę uwzględniono. Wykonawca zaktualizował dane w Tabeli 4 oraz poprawił wnioski i opisy dot. danych pomiarowych.
Ponadto, w Tabeli 5, zawierającej charakterystyki stacji pomiarowych mierzących stężenie pyłu zawieszonego PM10 na terenie strefy aglomeracji bydgoskiej, zastosowano niespójne sformowania odnośnie typów stacji. Zgodnie z bazą krajową JPOAT2.0, możliwe do wyboru typy stacji to: tło, przemysłowa i komunikacyjna. Zgodnie z powyższym stacja przy ul. Warszawskiej jest stacją tła, a nie tła miejskiego, natomiast stacja przy Placu Poznańskim jest stacją komunikacyjną, a nie stacją tła komunikacyjnego.	Uwagę uwzględniono. Wykonawca poprawił typ stacji w Tabeli 5.
Na str. 74 napisano „Najchłodniejszym miesiącem w roku 2015 był styczeń ze średnią temperaturą 2°C. Pokrywa śnieżna na terenie Bydgoszczy zalega przez ok. 50-70 dni. Najcieplejszym miesiącem był sierpień ze średnią temperaturą 23°C. W Bydgoszczy obserwuje się najniższe roczne sumy opadów w Polsce, wynoszące 680 mm, co w konsekwencji powoduje powstawanie obszarów charakteryzujących się znacznymi niedoborami wody.” Są to nieprawdziwe informacje, ponieważ w 2015 roku w Bydgoszczy wg danych IMGW najchłodniejszym miesiącem był luty ze średnią temperaturą 0,3°C, a najcieplejszym miesiącem był sierpień ze średnią temperaturą 21,7°C. Roczna suma opadów wyniosła (dane IMGW) tylko 361,4 mm, a nie 680 mm.	Uwagę uwzględniono. Wykonawca poprawił dane.

Uwaga	Odniesienie do uwag
Zastępca Prezydenta Miasta Bydgoszczy (pismo z dnia 11 stycznia 2017 roku, znak: WZR-IV.604.115.2016)	
<p>1. Weryfikację zaproponowanych działań naprawczych poprzez:</p> <p>Wykreślenie z Tabeli 1 Harmonogram rzeczowo-finansowy działań naprawczych dla strefy aglomeracja bydgoska z kodu zadania AglBd01 pkt. 3. tj. „wymiana nieekologicznych pieców węglowych na kotły klasy 4, 5”. Wymagania dla ww. kotłów w zakresie emisji i sprawności mogą nie być spełniane z uwagi na fakt, iż nie są określone standardy jakości paliw stałych, a kotły często są niewłaściwie eksploatowane. Należy także dodać, iż Rada Miasta Bydgoszczy w celu ograniczenia wprowadzania nowych źródeł ciepła opalanych paliwem stałym uchwałą z dnia 30 listopada 2016 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie miasta Bydgoszczy wprowadziła zapis: „Na obszarze rewitalizacji ustanawia się zakaz wydawania decyzji o warunkach zabudowy dla zmiany sposobu zagospodarowania terenu polegającej na: 1) budowie obiektu budowlanego, w rozumieniu przepisów prawa budowlanego z indywidualnymi instalacjami grzewczymi na paliwo stałe; 2) zmianie sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części, wymagającej przebudowy w rozumieniu przepisów prawa budowlanego, posiadającego indywidualną instalację grzewczą na paliwo stałe, nie obejmującej zmiany tej instalacji.”</p>	<p>Uwagę uwzględniono. Wykonawca wykreślił z harmonogramu działanie systemowe dotyczące wymiany nieekologicznych pieców węglowych na kotły klasy 4 i 5.</p>
<p>Ponadto jak wynika z rysunku 28 (str. 63) oraz tabeli 27 (str. 64) znacznie wyższe efekty ekologiczne występują przy zmianie sposobu ogrzewania na kotły olejowe, gazowe, ogrzewanie elektryczne oraz podłączenie do m.s.c. Ponadto Miasto Bydgoszcz nie udziela dotacji do wymiany ogrzewania z węglowego na nowe urządzenia węglowe. Mając na uwadze powyższe Miasto Bydgoszcz nie jest zainteresowane dopuszczeniem do obrotu kotłów na paliwa stałe.</p>	<p>Uwagę uwzględniono. Wykonawca wykreślił z harmonogramu działanie systemowe dotyczące wymiany nieekologicznych pieców węglowych na kotły klasy 4 i 5.</p>

Uwaga	Odniesienie do uwag
<p>Wykreślenie zadania o kodzie AglBd02 - „czyszczenie ulic na mokro w okresie wiosna-jesień w miarę potrzeby (szczególnie w okresach bezdeszczowych)”. Powyższy zapis nie ma uzasadnienia z uwagi na fakt, iż w mieście przekroczenia dopuszczalnych norm są notowane w okresie zimowym (głównie przy ujemnych temperaturach). Wprowadzenie na poziomie Miasta Bydgoszczy uzupełniającego monitoringu powietrza opartego na zintegrowanym systemie pomiarów jakości powietrza współdziałającym z modelem rozprzestrzeniania zanieczyszczeń.</p>	<p>Uwagę częściowo uwzględniono. Wykonawca wykreślił działanie systemowe AglBd02. Natomiast wprowadzenie uzupełniającego monitoringu powietrza wykraczającego poza państwowy monitoring środowiska leży w gestii organu wykonawczego gminy.</p>
<p>Wyjaśnienie rozbieżności pomiędzy danymi w dokumencie a wynikami lokalnymi WIOŚ, tj. - tabela 4 Wyniki pomiarów pyłu zawieszonego PM10 w strefie aglomeracja bydgoska w latach 2010-2014 (str. 13 załącznik nr 1 do Uchwały), a wyniki opracowane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy i opublikowane w „Raportach o stanie środowiska województwa kujawsko-pomorskiego” (raporty dostępne są na stronie:http://www.wios.bydgoszcz.pl/publikacje/raporty), - tabela 5 Wyniki pomiarów pyłu zawieszonego PM10 w strefie aglomeracja bydgoska w roku 2015 (str. 15 załącznik nr 1 do Uchwały), a wyniki opracowane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy i opublikowane w „Rocznej ocenie jakości powietrza atmosferycznego w województwie kujawsko - pomorskim za rok 2015” (dostępna na stronie: http://www.wios.bydgoszcz.pl/images/stories/pdf/roczna2015.pdf).</p>	<p>Uwagę uwzględniono. Wykonawca poprawił błędne wyniki pomiarów. Różnice wynikają z powodu błędu w agregacji i sposobie obliczania parametrów statystycznych 1 h danych pomiarowych udostępnionych przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. Wykonawca skorygował wyniki.</p>
<p>Doprecyzowanie „Planu działań krótkoterminowych” (str. 10-26 załącznika nr 2 do Uchwały), w szczególności poprzez dokładne rozpisanie sposobu postępowania organów, instytucji i podmiotów korzystających ze środowiska oraz sposobu i trybu powiadamiania przez wojewódzki zespół zarządzania kryzysowego o zaistnieniu przekroczeń standardów jakości powietrza, w tym doprecyzowanie terminów przekazywania informacji.</p>	<p>Uwagę uwzględniono. Wykonawca poprawił PDK.</p>

Uwaga	Odniesienie do uwag
Dodanie w „Wykazie pojęć i skrótów użytych w opracowaniu” pojęcia: „obszar przekroczeń w strefie aglomeracja bydgoska” (Spis treści - Załącznik nr 1), jak również wskazanie granic obszaru strefy przekroczeń, co umożliwi Miastu skierowanie wsparcia finansowego do tego obszaru.	Uwagę częściowo uwzględniono. Wykonawca dodał do wykazu pojęć i skrótów definicję obszaru przekroczeń. Wykonawca nie opisał szczegółowego przebiegu granic obszaru przekroczeń, obszar ryzyka przekroczeń wartości dopuszczalnych pyłu PM10 wyznaczony został na podstawie izolinii przedstawionych za pomocą map rozkładów stężeń pyłu w strefie.
Zweryfikowanie możliwości finansowania działań naprawczych. Niektóre propozycje źródeł finansowania działań naprawczych (str. 53-59 załącznika nr 1) zdezaktualizowały się, np. program KAWKA. Biorąc pod uwagę znaczące koszty realizacji programu na poziomie Miasta i ograniczone możliwości finansowe znacznie poniżej wskazanych potrzeb, widzimy konieczność wsparcia Pana Marszałka w kształtowaniu priorytetów WFOŚiGW na poziomie województwa.	Uwagę uwzględniono. Wykonawca zweryfikował źródła finansowania działań naprawczych przez NFOSiGW, informacje zostały zaktualizowane.
Wyjaśnienie o jakich obliczeniach jest mowa w zdaniu: „Na podstawie przeprowadzonych obliczeń stwierdza się, że największa emisja analizowanych zanieczyszczeń występuje na obszarze bilansowym (str. 26 załącznika nr 1 do Uchwały).	Uwagę uwzględniono. Wykonawca zmienił brzmienie akapitu na "Największa emisja pyłu zawieszonego PM10 występuje na obszarze bilansowym (...)" Chodzi o bilans emisji zanieczyszczeń ze źródeł komunalno-bytowych. Wielkość emisji pyłu PM10 została oszacowana na podstawie danych GUS o ilości mieszkańców, ilości i powierzchni mieszkań wraz z informacją o sposobie zaopatrzenia w ciepło w podziale na obszary bilansowe. Wyliczenia wielkości emisji dokonuje się poprzez zastosowanie prostego wzoru: $Emisja = \text{powierzchnia ogrzewana} * \text{wskaźnik emisji}$.
Wyjaśnienie założeń, na podstawie których wyznaczono wielkość ładunku pyłu zawieszonego PM10, przyjętych do analizy rozprzestrzeniania zanieczyszczeń w powietrzu. W punkcie „Inwentaryzacja i charakterystyka techniczno-ekologiczna źródeł emisji” (str. 20-29 załącznika nr 1 do Uchwały) nie zostało to określone.	Uwagę uwzględniono. Wykonawca dodał opis metodyki inwentaryzacji źródeł emisji powierzchniowej i punktowej, pozostałe źródła miały opisaną metodykę.
Ponadto proszę o wyjaśnienie czy: przy określaniu ładunku zanieczyszczeń pyłu PM10 ze źródeł powierzchniowych brano pod uwagę przeprowadzoną przez Miasto Bydgoszcz w 2015 r. inwentaryzację źródeł	Uwagę uwzględniono. Wykonawca dostosował podział na obszary bilansowe zgodnie z przedstawionymi w inwentaryzacji źródłami niskiej emisji.

Uwaga	Odniesienie do uwag
<p>niskiej emisji na terenie miasta ? Nazwy obszarów bilansowych oraz wielkość ładunku PM10 nie pokrywają się (suma ładunku pyłu PM10 wynikająca z tabeli nr 9 załącznika nr 1 do uchwały wynosi 758,68 Mg/rok, natomiast z przeprowadzonej inwentaryzacji wynosi 674,658 Mg/rok).</p>	
<p>Ponadto proszę o wyjaśnienie czy: przy określaniu ładunku zanieczyszczeń pyłu PM10 ze źródeł liniowych brano pod uwagę dane dotyczące natężenia ruchu z ITS, którymi dysponuje Zarząd Dróg Miejskich i Komunikacji Publicznej w Bydgoszczy.</p>	<p>Uwagi nie uwzględniono. Do wyznaczenia wielkość emisji wykorzystano: dane dotyczące natężenia ruchu dla dróg krajowych i wojewódzkich, podawane przez GDDKiA oraz Zarząd Dróg Wojewódzkich, określone zostały jako średni dobowy ruch pojazdów (SDR) w danym roku. By określić całkowity roczny ruch pojazdów [szt./rok] obliczono roczne natężenia ruchu na danych odcinkach dróg na podstawie interpolacji danych dla dróg krajowych i wojewódzkich. Dane dotyczące natężenia ruchu dla dróg lokalnych, określone zostały jako średni dobowy ruch pojazdów (SDR) w danym roku, na podstawie badań natężenia ruchu lub danych odnośnie natężenia ruchu pojazdów na drogach głównych miasta.</p>
<p>Przereformowanie zapisów w punkcie „Wyniki pomiarów jakości powietrza w strefie w latach 2010-2014” (str. 12-13 załącznika nr 1 do Uchwały). Zapis „W latach 2010-2014 przekroczenia dopuszczalnej wartości średniorocznej 40 µg/m³ pyłu zawieszonego PM10 zostały zarejestrowane 3-krotnie” zaprzecza stwierdzeniu w kolejnym akapicie tego samego punktu: „W latach 2010-2014 nie zarejestrowano przekroczeń wartości dopuszczalnej stężenia średnioroczego pyłu zawieszonego PM10 na żadnej stacji pomiarowej.”</p>	<p>Uwagę uwzględniono. Wykonawca zweryfikował i poprawił opis dotyczący pomiarów jakości powietrza w latach 2010-2014.</p>
<p>Zweryfikowanie zapisu w tabeli 2 załącznika nr 4 do uchwały. W Ip. 16 ww. tabeli wpisano, że do obliczenia efektu ekologicznego należy wykorzystać „wskaźniki efektu ekologicznego podane w POP w tabeli 17”. Tymczasem wskaźniki podane są w tabeli 4 załącznika nr 4 do Uchwały.</p>	<p>Uwagę uwzględniono.</p>

Uwaga	Odniesienie do uwag
<p>Proszę również o dołączenie do uchwały arkuszy kalkulacyjnych umożliwiających obliczanie efektu ekologicznego dotyczącego redukcji emisji pyłu PM10 wraz z plikami shp.</p>	<p>Uwagi nie uwzględniono. Wykonawca przekazał warstwy shp oraz tabele sprawozdawcze, w których zostały zastosowane formuły umożliwiające wyliczenie osiągniętego efektu ekologicznego redukcji emisji zanieczyszczeń wraz z projektem dokumentu przed procesem konsultacji i opiniowania zgodnie z zapisami umowy.</p>